

ԱՐՁԱԳԱՆԳ ՀԱՍԱՐԱԿԱՑ ԿԱՐԾԵԱՑ

Մամլոյ իւրաքանչիւր շրջանը՝ 52 օրինակ է :
Ստորագրութեան տեղն է Պօլիս , Ջինճիրլի—խան վերի, արկ
թիւ 18 :
Դուրս երթալիք թերթից փոստայի ծախքը առնողին վրայ է :

Շրջանին գինը դահեկան կոնսիկ	60
Կիսաշրջանը » »	30
Մէկ թիւը՝ փարայ	50
Մանուցմանց տողն է դահեկան	2

Թիւ 233 ՇԱՐԱԹ

Դ. ՏԱՐԻ Ե. ՇՐՋԱՆ

1872 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 23

Ա Ր Մ Ա Շ

Ամեն մարդ գիտէ որ տարուէ տարի խաչի տօնին օրը ուրտեղ որ ցաւագար , խեղագար , անկար , տկար , կաղ , հիւանդ-կախ , անդամալոյծ , համր , կոյր , խուլ , լուսնոտ , բորոտ , քոսոտ , խոցոտ մարդ կայնէ՝ բժշկութիւն գտնելու համար այս հռչակաւոր վանքը ուխտի կերթան :

Ասոնցմէ զատ՝ որչափ անառակ , աւերակայ , լիրբ , անամօթ , աներես , չաներես , լկրտած , սկրդած , անշնորհք մարդիկ կաննէ՝ շնորհք առնելու համար խմբովին հոն կը վազեն :

Ոմանք ալ մածուն ուտելու , ճամբուն վըրայ քէպապ դարձնելու , քօրթէններուն հետ պտըտելու , քէօր գինով ըլլալով խաղ մանի կանչելու (թէպէտեւ այս տարի Գեր. վանահօր տնօրէնութեամբ Արմաշու մէջ օղի ծախսուիլը արգիւտած է.) և ճուռճինայի երնելու ջերմեռանդութեամբ հոն կը դիմեն :

Ոմանք ալ առաջ հինտ թափուղի՝ խաղէօր տէկ՝ հաւ բերելու , օխան տասը փարայ խըն-

ծոր առնելու , հարիւր հատը երկու զրշի ընկող առնելու , կորկօղ՝ թարխանա՝ պուլլուր հոգալու նպատակաւ կ'ուղեւորին :

Եւ ոմանք ալ զաւակ խնդրելու , չըմէնտըֆէրի փիանքօն վաստըկելու , օղի չը խմելու համար ուխտ ընելու , աղջիկնին մէկուն շափէ ընելու , եկեղեցւոյ մէջ փառք 'ի բարձունքի ատեն ժողովրդեան ժամացոյցները բառնալու , և վերջապէս ամենքն ալ իրենց ցաւերնուն ցեցերնուն դարման մը խնդրելու կը վազեն :

Սակայն լսածնուս նայելով՝ այս տարուան ուխտաւորաց բաղմութիւնը ամեն տարուան չատ աւելի է եղեր , Պատճառը՝ ոմանք կըսեն թէ վանքին նորակառոյց տաճարը տեսնելու փափաղն է , Բայց Մամուլ կըսէ թէ՝ Բէժիլի անտանելի ծխախոտը ծխելէն հիւանդացած չատ մը ուխտաւորներ Սրմաշ ուխտի երթալով՝ 'ի դարձին իզմիտէն ծխախոտ առնելով և քիւրքերնուն , բարձերնուն , շիլթէններնուն , մինտէրներնուն մէջ ու ֆիստաններնուն տակը տեղաւորելով Պօլիս փոխադրելու նպատակաւ գացած են :

Հիմայ հոն չը գտնուողները պիտի հարցընեն թէ այսչափ բաղմութիւն ո՞ր պատուար-

ուեցան, և վանքը արդեօք ո՞րչափ ոսկի կուտ-
րեց :

Մենք ալ որովհետեւ հոն ներկայ գտնուե-
ցանք, մեղի պարտք կը սեպենք չը գտնուող-
ներուն հետաքրքրութիւնը յագեցնենք :

Կանուխէկ շարժողները վանքին սենեակ-
ները բռներ էին . անոնցմէ ետքը հասնողները
սենեակներուն դրսի դիւերը . ասոնցմէ ետքը
եկողներն ալ վանքին պատերուն վրայ շարուած
էին . քիչ մ'ալ ետքը հասնողները արտաքնոյ-
ներուն դրսի դիւն, վանքին փողոցներուն մէջ և
ախոռները . այս հաշիւէն դուրս են վեհարանը,
ուսումնարանը, եկեղեցին և շրջակայ տունե-
րը՝ ուր ուխտաւորք սարտէլա ձուկի պէս արք
և կանայք մէկգմէկու վրայ դիպուած էին :

Գիշերուան լռիկ հանդարտութեան մէջ
գինովներուն և յորովայնէ ընտրեալներուն շը-
շընկոյին հետ նշանաւոր էր թաղերուն մէջի
սենեակներէն լուած բաղերու, սագերու,
հնդկահաւներու և աքլորներու ներդաշնա-
կաւոր ձայները, զորոնք լսելով՝ ինքզինքս Օս-
ման չափուշին չիֆթլիկը կը կարծէի :

Մէկը ծեծ կուտէ, պատուհանէն դուրս
իր ընկերները օգնութեան կանչելով կը պուռայ .

— Ե՛ս՝ ուշաքլա՛ր, տայաք եէյէն Պէյօղ-
լուլու տըր . իշի՛թմէյօրմըսընը պէ՛ :

Անդիէն կնիկ մը .

— Հաճի՛ վառվառ, Չարխափանը հինա
թափուղի մըն է ուղեր, չափուխ սա վազցուր
տար :

Պառաւ կին մը .

— Սէրչօ՛, օղլւմ, ժամը կայնուկ տեղս
կունրկէս քիւրքս քաշեր առեր են, թիրիլ թի-
րիլ կը տողամ կոր, սա կօծուկդ քիչ մը վրաս
փուէ :

— Վա՛յ պապասընըն . չիմտի օտալարը հէփ
աչըս նէրտէ իսէ պուլուրում :

Ուրիշ մը .

— Քա՛ մեղա՛յ, վա՛յ մեղքիս . սանքի ուխ-
տի էն եկեր . օտային դրանը առջևը մանդա-
լիս վրայէն թէնճէրէտլ խըզարթմայէկս եփած
տեղէն՝ ներս մտայ, դուրս ելայ, դերեր ես նէ
կըտի . տէմինտէն պէրի վըռըլ վըռըլ կը փնտը-

ուեմ՝ չ'եմ կտնար կոր :

— Քա հս՛գի, կէնէ Պէյօղլուցիներուն պանն
է . անոնք օյինի էն եկեր :

— Քա Եւա հանըմը ո՞ւր է կացեր :

— Անիկայ Ադամաղային հետ քանի՛ տա-
րիէ ուխտ էին ըրեր քի զաւակ մը ըլլայ տէյի-
աս դիշեր էրիկ կնիկ ժամը պառկեցան ապաշ-
խարանքի համար :

Ասոնք մէկդի : Վանքին ամեն կողմը ա-
նանկ սքանչելի անուշահոտութիւն մը կը բու-
րէր որ Միւսիւ ֆօլէրան եթէ իմանար, ան-
շուշտ ինքն ալ պիտի բարեհաճէր հոն ուխտի
գալու :

Գանք հիմա վանքին ըրած վաստակը հաս-
կըցնենք :

Հոն գտնուողները որը հինգ հազար ոսկի,
որը տասը հազար ոսկի և չատերն ալ քսան
հազարէն մինչև երեսուն հազար ոսկի կը հաշ-
ուէին : Մենք ալ պիտի հաւատայինք անոնց
հետ, եթէ օր մը Գեր. ֆոխսանորդին քով
գտնուելով տրուած դարպասները աչքովս
չը տեսնէինք :

— Երաւայ եմ, հայր սուրբ, ես ինտո՞ր ըս-
տամպօլ պիտի երթամ . գալնիքէն ձինը վաղ-
ցուցած ատենս քէսէս ճամբան ինկեր է, հի-
մա մէկ փարա մը չունիմ վրաս . ալթըլս տուն
կիտես :

— Օրհնա՛ծ, հոս ճանչորներուդ մէկէն փոխ
առ տէ, Պօլիս երթառ նէ կուտաս :

— Ես անանկ օլուր օլմազ մարդու բերան
չեմ կրնար ծուել . մենք խանէտան մարդիկ
ենք . գալ տարի ողջը մնանք դանք նէ՝ անոր
տեղը տասը խաթը կը լեցընենք :

— Անանկ է նէ առ ոս վաթսուն ղուրուլը
տէ մարդու բան մի ըսեր :

— Արխատաչիս ալ խարճըլըը հատեր է,
անոր ալ թապախ մը պտըտցունել տուր՝ պա-
րէ :

— Ադ չեղաւ իշտէ . ան ալ թող իղնիմիտին
եկեղեցին թապախ մը պտըտցունէ :

Այս մարդիկը դուրս չելած, ուխտաւոր մը
ներս կը մտնէ :

— Ուրքըդ պաղնեմ, Տէրպապա, պօխճա-

ներս առապան կրեն իբէն հազար հինգ ղու-
րուշ ունէի, թախըմիկովը վրայէս ինկեր է.
վրաս հինգ փարա օլսուն չունիմ քի ճամբան
ճուր մը խմեմ. կարգիդ խուռապան ըլլամ՝ սը-
վոր չարէ մը դտիր:

—Ես ի՞նչ կրնամ ընել, խաթուն: Ո՞ր ես
ձգեր. ո՞վ գիտէ:

—Քուզն՝ մի ճերպապա, քսանը հինգ ղու-
րուշ օլսուն տուր տէ, սըկէց մէյը առապա-
յով վար իջնանք, անկէց անդին Աստուած ո.
ղորմած է:

Ուրիշ մը:

—Սրբազան, սէօյլէմէյէ չէքինկյօրում ա-
մա, ժամ գալուսունտան տըշարը չըգար ի-
քէն մատաղազին թապաղընա եաղըշըղըլա
պիր լիրա պրագմըշըմ, վալլահա Ֆիքրինիդ-
տէն պիր չէյ կէչիլմէյէսինիդ, խաչ հագգը
իչին գապուլ էթմէմ. ֆագաթ նէ՞ հալթ է-
տէյիմ, իւթիւմտէ պուլունան փարա պիր աղ
սակաւ տըր. եօգսա աղըղ պիլէ աչմամ. վար-
սըն պիր լիրամ տա մատաղազինտէ պու-
լունսուն:

Վարդապետը չըպատասխանած՝ մենք ա-
ղէկ կուահեցինք որ, եթէ բոլոր դարպաս
տուողները ասանկ առատածեռն ըլլան, չէթէ
երեսուն հազար՝ այլ վանքին այս տարուան
հասոյթը հարիւր հազար ոսկին ալ անցած է:

Վանքին ներքին վիճակին վրայ ալ ուրիշ
թուով կը խօսինք:

ՀԱՐՍՏԱՀԱՐԱԿԱՆ

Դաւառացւոյն ամենօրեայ լուծը, լրագ-
րաց մշտնջենական նիւթը, Ազգային ժողովոց
վիճաբանութեանց ու գործոց մեծ մասը, և
Հասարակութեան ականջին ամեն օր թմբուկի
պէս հնչուած այս խնդիրը մինչդեռ ՚ի լուր
աշխարհի կը հնչուի, անդին բարբարոս և ար-
իւնկղակ հեղինակները ազատ համարձակ տա-
կաւին իրենց դերը կը խաղան, ժողովրդոց
հօղը թշուառաց արիւնոյն ու քրտինքովը ոռո-
գելով, անոր բերքերը իրենց հաճոյիցը և
բարբարոսութեան տեսականութեանը կը զո-

հեն. Աստուծոյ նուիրական տաճարներն ու
սեղանները կը կապտեն, կը քանդեն և կը
պղծեն. աղկանց և կանանց պատիւը կը խաչ-
տառակեն, մէկ խօսքով ամեն չար կամքերնին
անարգել կը յագեցնեն:

Այսպիսի եղելութիւնք, արդեօք իրա՞ւ-
րն, իննւտաներրորդ դարու մէջ տեղի
կունենան, թէ սոսկ հին ժամանակներ տեղի
ունեցած վայրագութեանց վիպասանութիւն-
ներ են, կամ մտացածին գիւտեր . . . :

Ասոր քննութիւնը թողով որու որ անկ է,
կը հրատարակենք Օգոստոս 14 թուականաւ
վանէն Պօլիս բնակող պանդուխտի մը ուղղեալ
նամակէ մը քաղուած հետեւեալ տողերն ալ.
Օսմանեան բարեխնամ կառավարութեան և
ազգային Պատրիարքարանի ուշադրութիւնը
հրաւիրելով:

“Մեր հայրենեաց թշուառութիւններ և
ժողովրդոց կրած դառն տառապանքները ձե-
զի կրկին և կրկին անգամ իմաց տուած եմք,
և առանց հուլի մնացած ոչխարներուն մէջ
ինկած պառակտիչ գայլերը կը յօշոտեն անխը-
նայ զոգորմելիս:

“Մի՛ համարիք թէ ձեր անբարեկարգ ա-
թու տեղապահ ունի, և ոչ ալ նորա ներքին
և արտաքին պէտքեր մատակարարող պաշ-
տօնեայ: Եթէ ունեցած ըլլայինք մեր նիւթա-
կան և բարոյական իրաւանց հսկող աչալուրջ
պաշտօնեայ մը, Ակնդաշտայ վանքի եկեղեցւոյ
Ս. Տաճարն ինչո՞ւ համար Այլազգիներէն պի-
տի պղծուէր: Եթէ դուք ձեր յոյսը խիզանցի
Յակոբ եպիսկոպոսի վրայ դրած էք՝ չարաչար
կը սխալիք. որովհետեւ Աշտուիս (՝) Սէրէ
Գիւղի Աստուածածին անուն խոնարհեալ (ա-
ւերակ) եկեղեցին իրեն յատկացնելով՝
նորա փլատակաց վրայ ահագին շէնք մը բարձ-
րացուց, որուն հինգ մեծ գերան և շատ մը
փայտեղէններ նուիրեց Յակոբ եպիսկոպոս:

“Ո՞վ անդուլթ սրտին այնորիկ. Շատախու-
ողորմելի ժողովուրդն քանի մը ամիսէ
՚ի վեր քաղաք եկած՝ բռնակալ քրդաց երե-
սէն քաշած կարգի կարգի նեղութեանց հա-
մար կը բողբեն: Վերադիտողն վանայ Գեր-

Գարեգին վարդապետ ի բազմիցս ազդարարութիւններ ըրաւ Յակոբ Եպիսկոպոսին, որպէս զի նոյն ողորմեւեացն օգնութեան երթայ, բայց նա շինութիւններ պատճառ բռնելով չուզեց երթալ:

«Անցեալ օր Մոկաց դաշտի Եկեղեցին սարսափելի կերպով բռնեց աղբոյ զղծեցին, ոչ տէր ունինք և ոչ տիրական. մինչդեռ մէկ կողմէն Օսմանեան բարխնամ կայսեր բարի զգացմունքը՝ ժամանակի պահանջութեան համեմատ իր ընտր հպատակաց մէջ հաւասարութեան գործադրութեան գեղեցիկ յոյսեր կը մնուցանէ, միւս կողմէն մենք միջնադարեան բռնակալութեան ծանր լուծին կը նուաճինք ազգովին:

«Եկեղեցւոյ և կրօնի բռնաբարութիւն և սրբապղծութիւններ շարունակ տեղի կունենան՝ կարող չենք խօսիլ: Կը հարստահարուինք, մեր ընտանիքն ու մեր փոքր աղջկունք կը լլկուին տիրութիւն չենք կրնար ընել. և եթէ մեր կրած ցաւեր ու տառապանքներ մի առ մի թուելու ըլլանք, աշխարհքս թուղթ և ծովեր թանաք ըլլան՝ դարձեալ չեն բաւական անոր:

«Ուստի ողորմեցէք, ս' սիրուն Տեարք մեր, սրբեցէք մեր ցաւալի աչաց արտօսը. կարեկից գտնուեցէք մեր աղիողորմ հառաչանաց, բաւ համարելով ժողովրդեանս և Աթոռիս ցարդ կրած նեղութիւններ և ցաւեր. Աշխատեցէք խրկել ազգասէր, արդարասէր և միաբանասէր կաթողիկոս մը, որով միայն պիտի կարողանայք փարատել մեր հինօրեայ դառն տառապանքներ, որուն ցարդ եմք ենթակայ:

«Թեմակառն և Մեթան և Ալմասթայ»

«Յ. Գ. Աղնիկ Աղայք, մեր Յակոբ Եպիսկոպոսի անխառնութեանց դեռ պիտի լռէք. մէկ ջաղայ շինեց՝ 10 հատ քակեց. Աթոռին վրայ 80 քսակ պարտք է դիզեր. վանքին երկամտից վրայ ոչ ոք կարող չէ խօսիլ բան մը»:

— 330 —

ՍԻՐԱՀԱՐԱԿԱՆ

Այս քանի մը օրուան մէջ ուր որ գացինք, շատերուն բերնէն գրեթէ միշտ սա խօսքը լսեցինք:

Առաւ փախաւ:

Չէնկէլ գեղ գացինք, հոն մեզ իմացուցին որ Պուլկարի մը տղայ Հայ աղջիկ մը առեր փախեր է:

Խակիլտար գացինք, լսեցինք որ աւազակաց խումբ մը Բէթիի գործակալ Քահրաման պէյին հոգին առեր փախեր է:

Ֆէնէր գացինք, հոն ալ տեսանք որ Ֆէսճի Գ. . . ը, իր օրինաւոր կինը ձգեր և ուրիշ Յոյն կնկան մը հետ Յունաց Պատրիարքարանը փախեր է. . . . որպէսզի կէս մէջքէն պանծօ մը ընելով հինը ձգէ և նոր կնկան մը տիրանայ:

Շ. Պ. էֆէնտին ալ իր անհասկանալի յողուածներովը փողի գրասենեկէն Մանգումէի գրասենեակը փախեր է. որպէսզի սա ու նա խընդիրը լսեղկատակութեան բովէն անցունել ու զածատեն բոլոր իր ունեցած բանձա. . . ըհ, սըխալեցանք, հանճարը դուրս թափէ:

Վերջապէս ո՛ր կողմ գացինք, լսածնիս տեսածնիս է, առեւանգութիւն առեւանգութեանց:

Ասոնցմէ ամենէն նշանաւորը Միջագիւղի Օրիորդ Մ. . . ին առեւանգութիւնն է, որուն փախուստը Միջագիւղի սիրահարական բիւցան սարսեր է կրսն:

Մէփիստոփէլ կը պատմէ թէ յիշեալ աղջիկը երեք տասնհինգի մօտ բան մ'է եղեր. ինքը թէ և նիհար ու չորցած բայց այնչափ խանդոտ ու սրտոտ որ կարծես թէ ճիշդ Ալանի մը աղջիկ է:

Օրիորդ Մ. . . ը կըսէ Մէփիստոփէլ, քանի անգամ այլ և այլ երիտասարդներու հետ նշանուած է, բայց չգիտցուիր թէ ի՛նչ պատճառաւ քիչ ժամանակէն նշանը ետ եղած է:

Անցեալ տարի վերջին անգամ մ'ալ կը նշանուի, իւր մայրն ու քոյրերը չափազանց ուրախ կըլլան, որովհետեւ նշանածը շատ աղէկ տղայ մ'է եղեր. բայց շատ չանցնիր դարձեալ նշանը ետ կըլլայ:

Հետաքրքիրն Մէփիստօփէլ կուզէ ասոր պատճառը ճշդիւ իմանալ. օր մը դիպուածով շուկայի մօտ սրճարան մը նստած ատեն, կը նայի որ իւր դիմացը՝ երեսը սպիով երիտասարդ մը կայ, քովն ալ խըրճճիի պէս մէկը նստեր է, ձեռքը կենդանագիր մը բռնած. ուրուն վրայ նայած ատեն սրտին խորէն հառաչանք մը դուրս կուտայ եղեր:

Մինչդեռ Մէփիստօփէլ մարդուն ձեռքի պատկերը անհետնու կը ջանայ, աս երկու անձինքն ալ սա խօսքերը կընեն:

Պարո՛ն, կըսէ խըրճճիի պէս մարդը, լսեցի որ Օրթագիւղ Ա. Ս. ին աղջկանը Օրիորդ Մ. ին նշանուեր էք, անոր համար եկայ որ ձեզի հետ երկու խօսք ընեմ:

Հրամանեցէք, կըսէ, երեսը սպիով երիտասարդը:

Ես, կըսէ միւսը, երկու տարիէ է այս աղջկան տունը կերթամ կուգամ, փա՛ռք Աստուծոյ գիշեր ալ պառկած ունիմ, շատ ուրախութիւններ վայելած եմ, երբեմն սիրոյ փօքրիկ նուէրներ ալ ընդունած եմ. . . չես հաւատար նէ նայէ իւր պատկերը դու ինքը տուած է ինծի. վերջապէս բացարձակ ըսեմ, մէկ տեղ ամուսնանալու համար խօսք տուած էինք մէկըմէկու:

— Ուրեմն ի՞նչ ըսել կուզէք:

— Ի՞նչ ըսել պիտի ուզեմ. ես որ երկու տարի անոր սիրուն ու փայլուն երեսը նայելով այնչափ թուքերս կըլլեր եմ, քեզի պիտի առաջարկեմ որ այդ ամուսնութենէն ետ կենաս ու աղջիկը ինծի ձգես. գիտես ա՛, բռնի ամուսնութեան մը հետեանքը բարի չը կընար ըլլալ:

Խեղճ նշանածը ասլիւսած ու շուարած, մարդուն երեսը նայելով սա խօսքերը կը միմայ, «մարդու երես չ'է տեսեր ըսած աղջիկնին՝ անծանօթ և օտար մարդու մը ծոցէն կ'ելլայ կոր»:

Ասկէ անդին եղած խօսակցութիւնը՝ Մէփիստօփէլ աղէկ մը լսած չըլլալուն, չ'գիտեր թէ երեսը սպիով նոր նշանածը ի՞նչ պատասխան տուեր է այս մարդուն. սակայն քանի մը

օրէն ետքը իմացեր է որ նշանը դարձեալ ետ եղեր է. . . . :

Այն օրուրէն ի վեր Օրիորդ Մ. կախակայ եալ վիճակի մը մէջ է եղեր. քանի անգամ իւր մօտերիմները կառաջարկեն իրեն որ գոնէ սա հին փեսացուն հետ ամուսնանայ, բայց Օրիորդը կը պատասխանէ թէ այդ խնդրը ինծի՞ լայըն կը տեսնաք կոր:

Մինչդեռ մէկ կողմէն այսպէս մերժողական պատասխաններ կուտայ, միւս կողմէն ալ սիրային նամակներով կը խորհրդակցի եղեր իր հին սիրահարին հետ. և վերջապէս ամեն բան կարգադրելէ վերջը անցեալ երեքշաբթի օր իրենց դրացնոյն ծառան մէկտեղ առնելով, իբր թէ իւր աղգականաց մէկուն տունը այցելութեան երթալու, հագուելով շտկուելով մը՝ նաք բարոյներ ըսելով տունէն դուրս կըլլայ, և Միշագիւղի բոլոր լեռներն ու ձորերը պըտոյտ մը ընելէ վերջը (որպէսզի հետը եղող նորեկուկ ծառան երթալիք տունը ետքը չկարենայ դռնել) Եֆնի Մահալլէյի թաղը ամայի փողոց մը կը մտնէ ու ծառան կը ճամբէ, ըսելով թէ ալ ասկէ անդին ես մինակ կերթամ. և իրօք ալ գացեր է. բայց ո՛ր. . . . :

Ես մը ետքը Մաշկայի լեռնէն կառք մը անցեր է, որուն մէջ Մ. հանրմը և ուրիշ սեկնիկ մը նստած են եղեր:

Մէփիստօփէլին պատմածին նայելով աղջկան շրջագետքը այնչափ ուռեցած է եղեր որ Բէթին դորժակալները կասկածեր են թէ արդեօք ֆէրիսթն տակի ելելէ չ'ըլլա՞րած «ֆէրիսթն» ծխախոտ են:

Հարցուցինք Մէփիստօփէլին թէ՛ աղջիկը մանչուն տունը ոտք կոխելէն ետքը ի՞նչ պատահեցաւ:

Մէփիստօփէլ փոխանակ մեղ պատասխանելու, իբր լուրթեան նշան մատը բերնին վըրայ դրաւ. . . . :

Հետեալ օրը Միշագիւղցի քահանայ մը Բերա մանչուն տունը երթալով ձեռքովը դըրածին պէս աղջիկը գտեր է:

Կըսեն թէ մանչը կը պնդէ եղեր որ իրենք թէ մարմնաւորապէս և թէ հոգեւորապէս պը

սակուած են . չգիտենք թէ աղջկան մայրն ալ գոնէ հոգևոր պսակը իւր աչքովը տեսնել պիտի ուղէ՞, թէ չեղածը եղած է ըսելով անուշ տեղը պիտի կապէ :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Չորեքշաբթի օրուան փունջը կարգին ալ Սնթոնէլի մէկ բողոքական լէվանթ Հէրալտին մէջէն թուցընելով՝ նախկին Մեծ-Եպարքոս Մահմուտ փաշային գրպանը նետեր էր :

Հինգշաբթի օրուան Մասիսն ալ դարձեալ Ֆիօրէնցայի մէջ հրատարակեալ լէվանդ Հէրալտէն առնելով, փունջի բողոքական փոխեր, և Մահմուտ փաշայի դրպանէն հանելով տարեր կ. Պօլսոյ Գաղղիական դեսպան Պ. Տը վօկէին գրպանը խոթեր է :

Սհաւասիկ կարգին ալ Սնթոնէլի բողոքածանուցադրին ինչպէս և ուր մտնել ելնելուն վրայ յիշեալ լրագրաց գրածները .

« Մեր արտաքին գործոց տեսուչ Սնթոնէլի կարգին ալին առաջարկութեամբ Պօլսոյ Գաղղիական դեսպանը այս խնդրոյն համար յանուն սլաւութեան բողոքագիր մ'ուղղեց Բ. Դրան, բայց Մահմուտ փաշա դրպանը պահելով զայն՝ պատասխան չտուաւ . լնթացք մի, որոյ օրինակը մինչև ցարդ տեսնուած չէ դեսպանական տարեգրութեանց մէջ . »

Փետր, 20 Սեպտ.

« Կարգին ալ Սնթոնէլի յունիս 30 ին ծանուցադրով մի բողոքեց, և այն ծանուցադրը կ. Պօլսոյ Գաղղիական դեսպան Պ. Տը վօկէի յանձնուած էր Մեծ-Եպարքոսին հաղորդելու . բայց նա իւր դրպանը պահեց և չը տուաւ . — դեսպանական տարեգրութեանց մէջ չ'ըսուած բան . »

Մասիս, 21 Սեպտ.

Աստուած շատ քաջել չիտայ՝ մեր խմբագիրներուն ձեռքէն . . .

Գիւղացիին մէկը օր մը քաղաք իջնելով եկեղեցի կերթայ . և հոն տեսնելով որ տիրացուները ծանր ու գեղեցիկ շապիկներ հագած ժամասացութիւն կընեն, իրենց գիւղի եկեղեցին չունենալուն՝ նախանձը կը շարժի . և միջոց մը գտնելով պահարան կը մտնէ ու այս շապիկներէն մէկ հատ մը պտրածին պէս մէջքը կը խոթէ ու շիտակ իր գիւղը կը վազէ : Անմիջապէս իրենց եկեղեցւոյն քահանային դիմելով՝ շապիկը անոր կը յանձնէ ըսելով .

— Տէր Հայր, մեր եկեղեցւոյն մէջ տիրացուները շապիկսից կը կարգան . քաղաքին մէջ իսէ՛ լեցուն սրմալը փուլու շապիկներ կան . աս մէկ հատը հոնկէ բերի որ կերակի օրերը մեր տիրացուն ալ հագնի :

Քահանայն գեղջուկին այս պարզամտութեանը թողութիւն չ'որհհրելով՝ շապիկը քաղաքի եկեղեցին կը վերադարձնէ :

Ասկէ քսան տարիի չափ առաջ Չիֆթէ-Կէլինի կողմերը բնակող մարդու մը վրայ հետեւալ պատմութիւնը կը լսուի :

Այս մարդուն ծնունդը հայ է եղեր և առնունը Մարտիրոս . հայ աղջկան մը հետ ա՛մուսնանալով զաւակի մը տէր ըլլալէն ետքը կրօնքը կը փոխէ, և անունը Մարտիրոսէ Եանքօյի փոխուելով Յոյն աղջկան մը հետ կամուսնանայ . ուսկից երկու զաւակ կունենայ :

Քիչ մը ետքը այդ կինն ալ ձգելով իզմիր կը փախչի, և հոն լատինականութիւնը ընդունելէ ետքը Եանքօ անունը վրայէն կը նետէ, Սնթոնիօ կը կոչուի, անոնցմէ ալ աղջիկ մը առնելով՝ չորս զաւակ ալ հոն կը վաստակէ :

Ատենէ մը ետքը անիկա ալ ձգելով Սէլանիկ կերթայ, Մահմադականութիւնը կընդունի, և անունը Հիւսէյինի փոխելով՝ երեք կընիկ ալ հոն կառնէ, որոնցմէ ութը զաւակ թողլով մօտերս անյայտ կ'ըլլայ :

Հիմա Եւրոպացիին մէկը այս մարդուն բոլոր զաւակները ամեն կողմէ ժողովելով՝ վիէննայի յառաջիկայ 1873 ի բացուելիք արուեստահանդէսին ալիտի ներկայացնէ այլ և այլ

կրօնքէ ու ազգէ եղող այս մէկ հօր տղաքները :

Ասոնք փոթորիկ մը չը հանեն նէ՝ շատ բան :

Վոսթրի մէջ երկու յոյն երիտասարդք մօտերս Բէժիի գործակալ գրուելով՝ առտուընէ մինչև իրիկուն իրենց սիրուհիները թեւերնին զարկած լեռներուն վրայ խրիթաքի էֆէնտիին կենացը բարեմաղթութիւններ ընելով վեր վար կը պտըտնկոր :

Միայն թէ առած ամսականին բոլորովին անիրաւ տեղը առած չ'ըլլալու համար իրիկունընէ իրիկուն ծովեզերքը կայնելով շողենաւէն եղնոջները կը բարեկենկոր :

Յաւալին սա է որ ծխախոտ վախցնողները չը կրնալ տեսնելուն՝ ասկէ անկէ սիկառացու մը թիւթիւն կը մուրանկոր :

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ

Թէ՛նի-ն . իզնիմիտէն այս չաթութու ուխտաւորաց բերած թիւթիւնները :

Վեց հազար ուխտաւոր ամեն մէկը երեքական հօխայէն 18,000 հօխա :

Իսկիւտարէն երկաթուղիով խարթալ և Բէնտիկ գացող եկողները՝ 150ական տրամէն 60,000 հօխա :

Վալիտէ խանի պարսիկները ՝ էլլի տրամօն զուրուշ ՝ պոռալով ձեռքէ ծախածնին՝ երեք օրուան մէջ 75,000 հօխա :

Նախկին թիւթիւնները տուններին ունեցած ծխախոտէն իրենց հին յաճախորդներուն ծախածը 180,000 հօխա :

Յետադարձ . Կերպանէր . Միւսիւ Կոմիկը Մատմաղէլ Լուցիքային հետ ֆիստանցուի մը Էսքէ բռնած ըլլալուն պատճառաւ գինները շատ բարձրանալու վրայ են :

Մէ Որսորդները այս ամիս լեռները շատ մարթի զարնելուն պատճառաւ այս ապրանքը օխային քսան փարայ վար իջաւ :

Թէ՛նի-ն . Ախտէր Նիկողոսին վկայութեանը նայելով՝ այս ապրանքը այս տարի շատ առատ է :

ԼՈՒԾՈՒՄՆ ՀԱՆՆԵԼՈՒԿԻ

(Տէ՛ն Բէ՛ն 232)

Հանելուկդ խիտ մթին է ,
Հին օրէնքէն մնացած է .
Եգիպտոսի անապատներ ,
Մովսէսի ձեռքն է պտըտեր :

Բայց ի՞նչ կըսես , ո՛վ Տոսպեցի ,
Խօսքդ վերէն վար չափեցի .
Գաւազանդ զուրկ սաղարթներէ ,
Ի՞նչպէս ճամբորդն տօթէ պահէ :

Իրա՛ւ , երբեմն օձի նման ,
Ընթանալով նա յեգիպտոս .
Մոգուց օձերն կը կլանէր ,
Կամ « տոհմականս իւր լաւէր » :

Բայց հուսկ ապա իբր անկենդան ,
Մնաց դարձեալ նոյն գաւազան .
Փարաւոնին Եգիպտացուոց ,
Հեղինակ միշտ պատուհասից :

Իսկ խեղճ , թշուառ եփրայեցուոց ,
Նա փրկութեան էր միշտ հանգոյց .
Որ կարմիր ծովն յերկուս ձեղքեց ,
Փարաւոնի զօրքեր խեղդեց :

Գ. Պօլեթի

ԱՍ ԱԼ ԶԸ ՔԱԼԵՐ

Բէժիին փաքէթները քակելով տերեւները պիտի բանայ եղեր . կըսեն թէ Ոսալ չը քալեր :
Սահմանադրութեան վերաքննութիւնը շուտով կատարուելու համար Մասնաժողովի մը

պիտի յանձնուի եղեր. շատերը կըսեն թէ Սա ալ չը քալեր :

Իւսկիւտարու 13 թիւ շոգենաւը լօտոս օ. դերուն առաջատար պիտի բանայ եղեր. Սա ալ չը քալեր :

Երեսփոխանան Ժողովը կաթուղիկոսական խնդրոյն վրայ միտի պիտի ցանէ եղեր. ո՞վ կրնայ հերքել թէ Սա ալ չը քալեր :

Հայ լրագիրները փռասայի գին օխայով ծախուելով՝ ընթերցողները պիտի աւելնան եղեր. Սա ալ չը քալեր :

Հասունիսթները թէվէքէլի Պողոսին կըրթընելով՝ գործերնին պիտի շտկեն եղեր. Մա մուկ կըսէ թէ Սա ալ չը քալեր :

Եւրոպա ճամբորդութիւն ընող Հայ պարոնները հագուստներնին ու լեզունին ծածուկելով ինքզինքնին Եւրոպացի կարծեցընել կուզեն եղեր. Սա ալ չը քալեր :

Քօմիսիօն խանը քօնսօլիտ խաղալով մեծ հարստութիւն ձեռք պիտի ձգենք ըսեն նէ. Սն ալ չը քալեր :

Ազգին յառաջադիմութիւնը ասանկ կըլլայ ըսելով խելքին փչողը գրիչ ձեռք առնելու ըլլայ նէ. Սն ալ չը քալեր :

Մամուլի բաժանորդներէն ոմանք ստակ չը վճարելով թերթ կրնանք կարդալ ըսեն նէ. Սն ալ չը քալեր :

Թատրոններուն մէջ հանդիսականք յուշարարին ձայնը դերասաններէն առաջ լսելու ըլլան նէ. Սն ալ չը քալեր :

Պատրիարքարանի մէջ տամա խաղալու պէս Ազգին գործերը նայուելու ըլլան նէ. Սն ա. մենեին չը քալեր :

ԱԶԴ

Մամլոյ 230 թիւը սպառած ըլլալով, կը խնդրուի Մեծարգոյ ընթերցողներէն որ լըրագրածախներու ձեռամբ մեր ներկայ թուոյն հետ փոխանակել բարեհաճին :

Մամլոյ Դ. և Դ. չըջանները լաւ կերպով կազմուած՝ կը ծախուին Հանդիսի Գրքասենեակը 'ի գին 1/2 ոսկի Օսմանեան :

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Յաջորդութիւն Պատրիարքացն Երուսաղէմի, Յակոբայ Տեառնեղբայր առաքել սկըսեալ մինչ ցմերս ժամանակ, և շարունակութիւն հովուապետացն Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյ 'ի Թաղէոս և Բարթողիմէոս առաքելներէն մինչ ցՍուրբն Գրիգոր Լուսաւորիչ Հայրն մեր :

Այս ընտիր գործը՝ որուն մէջ բաւական հնութիւններ ալ կը պարունակին, աշխատասիրած է Երուսաղէմայ միաբաններէն Արժ. Բառնարաս վարդապետը. այժմ 'ի լոյս ընծայուած է Գալաֆեան եղբարց տպարանէն : Կը գտնուի ամեն գրավաճառաց քով 'ի գին հինգ զըշ :

Ե Ա Տ Ի Կ Ե Ա Ր

Ե Ա Խ Ո Տ

ԴՐԱՍԹԸ ԷՐՄԷՆԻԱՆ

ՄՈՒՋԻՄ ՎԷ ՄՈՒԽԹԱՍԱՐ

Հ Ի Ք Ե Ա Յ Է Լ Է Ր

Սոյն Եատիկեար անուն գիրքը այլ և այլ մատենագրաց գործերէն առնուած իմաստալից և մանր մուշր պատմութիւններու Ժողովածու մ'է, Հայերէն գրելով և պարզ Տաճկերէն լեզուաւ, կը գտնուի բոլոր Հայ գրատունները և լրագիր ծախողներու քով : Ի գին 40 փարայ : Յ. Կ. Ա.

Մայրաքաղաքիս ազգային վարժարանաց մէջ այցելութեամբ Հայկաբանութեան դասատու մը պէտք ունեցողներուն՝ սոյն պաշտօնին արժանաւոր անձ մը պատրաստ ըլլալը կը ծանուցանեմք :

Փափաքողք կրնան հանդիսիս գրասենեակէն տեղեկութիւն առնուի :

ՇԱՐԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ

ԳԼՈՐԴ Թ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ռ. Յ. ՔԻՐՔԶԵԱՆ